Region Stockholm
PATIENTNÄMNDENS FÖRVALTNING

Förvaltningsjurist Mathias Wallin

PaN 2021-11-23 P 7

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2021-10-29 PaN A2109-00141

Principärende

Situationen för patienter med hyperhidros

Ärendet

Under 2019 mottog patientnämndens förvaltning ett flertal anmälningar från patienter som lider av sjukdomen hyperhidros och som hade varit i kontakt med hyperhidrosmottagningen på Karolinska Universitetssjukhuset i Huddinge (Karolinska). Av anmälningarna framgick bl.a. att mottagningen hade väldigt långa väntetider och att nya patienter som kontaktade mottagningen inte kunde tas emot. Mot den bakgrunden skickade patientnämndens förvaltning under hösten 2019 en skrivelse till hälso- och sjukvårdsförvaltningen (HSF) för att få klarhet i vart patienterna skulle vända sig för att kunna få hjälp.

I skriftliga svar till förvaltningen (se bilaga 1 och 2) uppgav HSF bl.a. att verksamheten vid årsskiftet 2019/20 skulle flyttas från Karolinska till Södersjukhuset. Patienter som var uppsatta på väntelista för behandling på Karolinska skulle automatiskt flyttas över till Södersjukhusets väntelista. Nya patienter hänvisades till att kontakta sin husläkare som fram till den 31 december 2019 kunde remittera patienter till Karolinska.

Från januari 2020 har förvaltningen mottagit sju anmälningar mot Södersjukhuset som rör brister i vården av patienter med hyperhidros. Bristerna handlar främst om mycket långa väntetider och utebliven vård.

Utredning

Patientnämndens förvaltning har i ett flertal av ärendena inhämtat yttranden från verksamhetscheferna vid hudkliniken på Södersjukhuset. Av yttrandena har bl.a. följande framkommit.

I yttrande från den 24 mars 2020 uppgav verksamhetschefen att när behandlingsansvaret flyttade från Karolinska till Södersjukhuset tog verksamheten också över väntelistan på över 300 patienter som inte hade kunnat behandlas på Karolinska på grund av restnotering av ett läkemedel och minskade resurser. På grund av omständigheterna med covid-19 hade verksamheten dessutom gjort helt uppehåll med alla behandlingar, eftersom personalen behövde bemanna andra avdelningar och verksamheten endast kunde ta emot patienter som kommer direkt från akuten. När verksamheten kunde återuppta behandlingarna var vid denna tidpunkt oklart och hon beklagade att hon inte kunde ge någon närmare information om när behandlingen kunde erbjudas.

I yttrande som inkom till förvaltningen den 12 december 2020 framförde verksamhetschefen att övertagande av uppdraget från Karolinska omfattade behandling av svår primär hyperhidros och inkluderade i första hand övertagande av patienter med pågående eller planerad start av behandling av händer eller händer tillsammans med axiller [armhålor] dvs. inte enbart axiller. Utöver detta kunde, i mån av resurser, nya patienter tas emot med remiss. Under året hade det dock skett en enorm tillströmning av patienter som tidigare behandlats på andra mottagningar och verksamheten hade just nu inte möjlighet att hjälpa dessa patienter inom rimlig tid. På grund av pandemin låg verksamheten i nuläget helt nere. När verksamheten kunde återupptas, förhoppningsvis under kommande år, skulle patienter som tidigare erhållit behandling på Karolinska prioriteras. Detta skulle innebära extremt långa väntetider för dessa patienter. På sikt hoppades verksamheten kunna erbjuda behandling även för nya patienter och då även patienter med besvär enbart från axiller.

I yttrande från 5 maj 2021 uppgav verksamhetschefen att verksamheten sedan starten av pandemin varit pausad eller genomförts i mycket begränsad omfattning. Det innebar att verksamheten hade en oerhört lång kö både till besök för bedömning och till behandling. På grund av de långa köerna kunde vårdgivaren inte lämna besked om när patienten kunde komma att bli kallad till ett besök.

I april 2021 uppmärksammade förvaltningen ansvarig avtalshandläggare på HSF om att Södersjukhuset på sin hemsida skrev att de inte tog emot remisser gällande patienter med hyperhidros. Informationen korrigerades därefter på Södersjukhusets hemsida.

Regelverk

Av 5 kap. 1 § hälso- och sjukvårdslagen (2017:30), HSL, framgår att hälso- och sjukvårdsverksamhet ska bedrivas så att kraven på en god vård uppfylls. Det innebär bl.a. att vården ska vara av god kvalité, tillgodose patientens behov av trygghet, kontinuitet och säkerhet samt vara lätt tillgänglig. Kvaliteten i verksamheten ska systematiskt och fortlöpande utvecklas och säkras (5 kap. 4 § HSL). Regionen ska erbjuda en god hälso- och sjukvård åt den som är bosatt inom regionen och planera sin hälso- och sjukvård med utgångspunkt i behovet av vård hos dem som omfattas av regionens ansvar för hälso- och sjukvård (7 kap. 2 § och 8 kap. 1 § HSL)

I 3 kap. 1 § patientsäkerhetslagen, PSL, anges att vårdgivaren ska planera, leda och kontrollera verksamheten på ett sätt som leder till att kravet på god vård i hälso- och sjukvårdslagen upprätthålls. Vårdgivaren ska vidta de åtgärder som behövs för att förebygga att patienter drabbas av vårdskador. För åtgärder som inte kan vidtas omedelbart ska en tidsplan upprättas (3 kap. 2 § PSL). Med vårdskada avses lidande, kroppslig eller psykisk skada eller sjukdom samt dödsfall som hade kunnat undvikas om adekvata åtgärder hade vidtagits vid patientens kontakt med hälso- och sjukvården (1 kap. 5 § PSL).

Av förarbetena till PSL framgår att någon utredning eller behandling inte behöver ha påbörjats för att en vårdskada ska anses ha inträffat. En vårdskada kan t.ex. uppstå av den anledningen att en adekvat åtgärd inte har vidtagits och kan det kan handla om ett fysiskt eller psykiskt lidande till följd av att inte ha fått vård i rätt tid.[1]

Av 9 kap. 1 § HSL och 6 kap. 1 § hälso- och sjukvårdsförordningen (2017:80) följer bl.a. att regionen ska erbjuda en vårdgaranti med en försäkran om att den enskilde får besöka den specialiserade vården inom 90 dagar från det att remiss utfärdats eller från det att den enskilde har sökt kontakt med den specialiserade vården. Om regionen inte uppfyller besöksgarantin inom den specialiserade vården ska regionen se till att patienten får vård hos en annan vårdgivare utan extra kostnad för patienten (9 kap. 2 § HSL).

Av Region Stockholms beslutade styrdokument på Vårdgivarguiden framgår bl.a. följande gällande vårdgarantin. Verksamheter inom specialiserad vård som inte kan ta emot patienter inom vårdgarantins ska informera sin avtalshandläggare på HSF. Vårdgivaren är även skyldig att informera patienten om detta och hänvisa patienten till en annan vårdgivare med kortare väntetid eller till Region Stockholms Vårdgarantikansli.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen finner det allvarligt att många patienter med hyperhidros under så pass lång tid, såvitt förvaltningen kan bedöma utifrån den utredning som framgår av ärendet, inte erbjudits nödvändig vård och behandling. Flertalet patienter som varit i kontakt med förvaltningen uttrycker en stor uppgivenhet inför sin situation och beskriver att det helt enkelt inte finns någonstans att vända sig för att få hjälp med sina besvär.

Patienternas beskrivningar av deras svåra situation bekräftas av verksamhetscheferna på Södersjukhuset som i sina yttranden till förvaltningen bl.a. beskrivit att verksamheten har ”*extremt långa väntetider*” och att de ”*på sikt hoppades kunna erbjuda behandling även till nya patienter..*”.

Förvaltningen är väl medveten om att pandemin har tagit mycket stora resurser i anspråk och påverkat vården i stort för många patienter i regionen vad gäller bl.a. väntetider i vården. När det gäller vården för personer med hyperhidros visar utredningen emellertid att regionen redan innan pandemin slog till hade det svårt att tillgodose vårdbehoven för dessa patienter, som då vårdades vid Karolinska.

Mot bakgrund av patienternas beskrivningar av sin allvarliga vårdsituation och med beaktande av vad som framkommer i inkomna svar från Södersjukhuset anser förvaltningen att det är av stor vikt att situationen för

[1] Proposition Patientsäkerhet och tillsyn 2009/10:210 s. 190 f.

patienter med hyperhidros uppmärksammas och utreds närmare av regionen. Ärendet bör därför hanteras som ett principärende.

Förvaltningen finner det därför angeläget att hälso- och sjukvårdsnämnden inkommer med en redogörelse av hur vården i nuläget är organiserad och dimensionerad för att kunna möta de stora vårdbehov som finns hos denna patientgrupp. Förvaltningen önskar särskilt svar på vilka förbättringsåtgärder som nämnden avser att vidta för att framöver säkerställa att personer med hyperhidros tillgodoses en god och säker vård.

Konsekvenser för patientsäkerhet

De föreslagna åtgärderna förväntas bidra till en förbättrad vårdsituation för personer med hyperhidros och bättre följsamhet till den författning som reglerar hälso- och sjukvården och därmed medföra positiva konsekvenser för patientsäkerheten.

Konsekvenser för jämställd och jämlik vård

De föreslagna åtgärderna förväntas bidra till en mer jämlik vård.

Miljökonsekvenser

De föreslagna åtgärderna förväntas inte medföra några miljökonsekvenser.

Förslag till beslut

Patientnämndens förvaltning föreslår att patientnämnden beslutar följande.

1. Ärendets tjänsteutlåtande skickas till hälso- och sjukvårdsnämnden och patientnämnden begär skriftlig återföring avseende åtgärder för att säkerställa att gällande regelverk efterlevs gällande tillgång till god och säker vård samt eventuella genomförda och planerade förbättringsåtgärder och effekterna av dessa senast den 15 februari 2021.
2. Ärendets tjänsteutlåtande skickas för kännedom till styrelsen för Södersjukhuset.
3. Ärendets tjänsteutlåtande skickas för kännedom till anmälarna i de ärenden där förvaltningen begärt in yttranden från vården.

Steinunn Ásgeirsdóttir
Förvaltningschef

Bilagor

1. Svar från HSF 2019-10-22 (HSN 2019–1861)
2. Svar från HSF 2019-11-25 (HSN 2019–1861)